

3. Бондарь Н. С. Ценность Конституции России как юридического акта и социокультурного явления (к 20-летию юбилею) / Н. С. Бондарь // Журнал конституционного правосудия. – 2013. – № 6. – С. 13– 24.
4. Крусс В. И. Теория конституционного правопользования / В. И. Крусс. – М.: Норма, 2007. – 752 с.
5. ФРГ: дело Люта (Liith). Федеральный конституционный суд ФРГ (Первый Сенат) 7 BverfGE 198 (1958) // Конституционные права в России: дела и решения. Учеб. пособ. / Отв. ред. А. Шапо. М.: Ин-т права и публичной политики. – 2002. – С. 458– 465.

ЛАЗАРЕНКО С. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права

СУЧАСНИЙ ЕТАП КОНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Новітній етап конституційного розвитку України характеризується конституційним реформуванням. В результаті революційних подій на майдані Незалежності кінця 2013 початку 2014 року було прийнято 21.02.2014 ЗУ «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» фактично ми перейшли до Конституції 2004 року, а отже до парламентсько-президентської системи правління, яка є характерною для більшості країн Європи. Відбувся перерозподіл повноважень у трикутнику Президент-Верховна Рада — Кабінет Міністрів на користь двох останніх, а також суттєве підвищення статусу Прем'єр-міністра України [1, с. 143].

В конституційному праві також є термін конституційної революції як виду конституційного перетворення. Як справедливо зазначає С. Г. Кара-Мурза, ми відрізняємо революцію від реформи, хоча грань між цими поняттями розмита [2, с. 127]. Революція — це швидка і глибока зміна головних підвалин політичного, соціального та культурного порядку, вироблене з подоланням опору цілих суспільних груп.

Реформа — зміна певною мірою дбайлива та поступова, що відтворюється через діалог і пошук громадської злагоди та згоди, без розриву з минулим і без розпалювання конфлікту, яким революціонери користуються для того, щоб залишити невдоволених без компенсації.

Так, А. Н. Медушевський [3, с. 126] відзначає, що процес конституційної революції визначається конституційною модернізацією та конституційним «наздоганяючим» розвитком, причому особливістю конституційних революцій виступає випереджаючий характер конституційних норм по відношенню до реальності, що в свою чергу є

причиною неефективності та проблемності багатьох «нових» конституцій. При цьому модернізація вказується як різноспрямована стратегія конституційної реформи.

Сучасний етап конституційних перетворень в Україні характеризується активізацією конституційно-проектних робіт щодо оновлення Конституції України, яка має бути орієнтована на утвердження людини як найвищої цінності суспільства та держави. Концепція оновлення Конституції України як концептуально-методологічна основа для розробки тексту відповідного законопроекту має містити: методологічні принципи; сформульовані напрями сучасних конституційних перетворень, згідно з якими повинно бути здійснено оновлення Конституції України [4, с. 15]. Виходячи з цього положення, а також ґрунтуючись на системному аналізі конституційно-правової та соціально-політичної практики, з урахуванням чинного конституційного законодавства та міжнародно-правового досвіду у сфері державно-правового будівництва, в контексті формування українського конституціоналізму, можна визначити основні напрями (тенденції) сучасних конституційних перетворень, згідно з якими повинно бути здійснено системне оновлення Конституції України.

До основних положень, які повинні відобразитися в Основному Законі з метою втілення компромісів та забезпечення єдності у суспільстві, необхідно віднести: 1) закладення засад децентралізації державної влади; 2) розширення компетенції місцевого самоврядування; 3) посилення матеріально-фінансової спроможності та самостійності регіонів і громад; 4) удосконалення механізму взаємодії центральних і регіональних органів влади; 5) збалансування системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування; 6) оновлення конституційних засад функціонування судової системи та органів охорони правопорядку; 7) посилення механізму захисту прав і свобод громадян.

На сьогоднішній день відбуваються поступові позитивні зрушення на шляху реформування Конституції України. Так, народні депутати підтримали напрям політики в частині децентралізації влади.

Метою запропонованих змін є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні.

Метою децентралізації влади є реалізація повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

В межах даної політики органи місцевого самоврядування мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилючене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу.

Наступним напрямом здійснення оновлення Основного Закону є утвердження та забезпечення прав та свобод людини і громадянина, з ефективізацією механізму їх захисту, методологічним підґрунтям якого є визначення пріоритету прав людини перед іншими соціальними цінностями та інтересами.

Важливим напрямом оновлення Конституції є удосконалення механізму організації і дії органів державної влади, одним з елементів якого є їх взаємодія. Звідси обґрунтованим є конституційне закріплення принципу взаємодії органів державної влади та відповідного конституційно-правового механізму такої взаємодії.

Отже, можна дійти висновків, що сучасний етап конституційних перетворень в Україні характеризується конституційним реформуванням. Без сумніву, ми маємо працювати над ефективними методами та напрямками теперішніх українських перетворень, згідно з якими повинно бути здійснено системне оновлення Конституції України. Сучасні конституційні перетворення мають бути здійснені на основі демократичних засад та орієнтовані на утвердження людини як найвищої цінності суспільства та держави.

Список використаних джерел

1. Про відновлення дії окремих положень Конституції України: Закон України від 21.02.2014 № 742-VII Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 14. – 143 с.
2. Кара-Мурза С. Г., Телегин С. А. Неполадки в русском доме. М.: Алгоритм, 2004. – 227 с.
3. Медушевский А. Н. Теория конституционных циклов. М.: Изд-во ГОУ ВШЭ, 2006. – 576 с.
4. Крусян А. Р. Методологічні принципи оновлення Конституції України / А. Р. Крусян // Конституційна Асамблея : політико-правові аспекти діяльності / Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів, орієнтований на задоволення інформаційних запитів членів Конституційної Асамблеї, органів державної влади, громадських організацій, наукових працівників та експертів. – 2012. – № 7. – 101 с.